

KM PSP
m.st. Warszawy

Projekt

RATUNEK RATUNEK

przygotowanie strażaka do działań
podczas pożarów wewnętrznych

Zdjęcie: M. Baranowski

Plan szkolenia

- 01 literatura
- 02 idea projektu
- 03 czego będziemy się uczyć
- 04 czy wypadki się zdarzają
- 05 mity na temat ratowania strażaków
- 06 przygotowanie do działań
- 07 kiedy i jak wezwać pomoc

Literatura

Rozporządzenie MSWiA

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 13 września 2021 r.

Poz. 1681

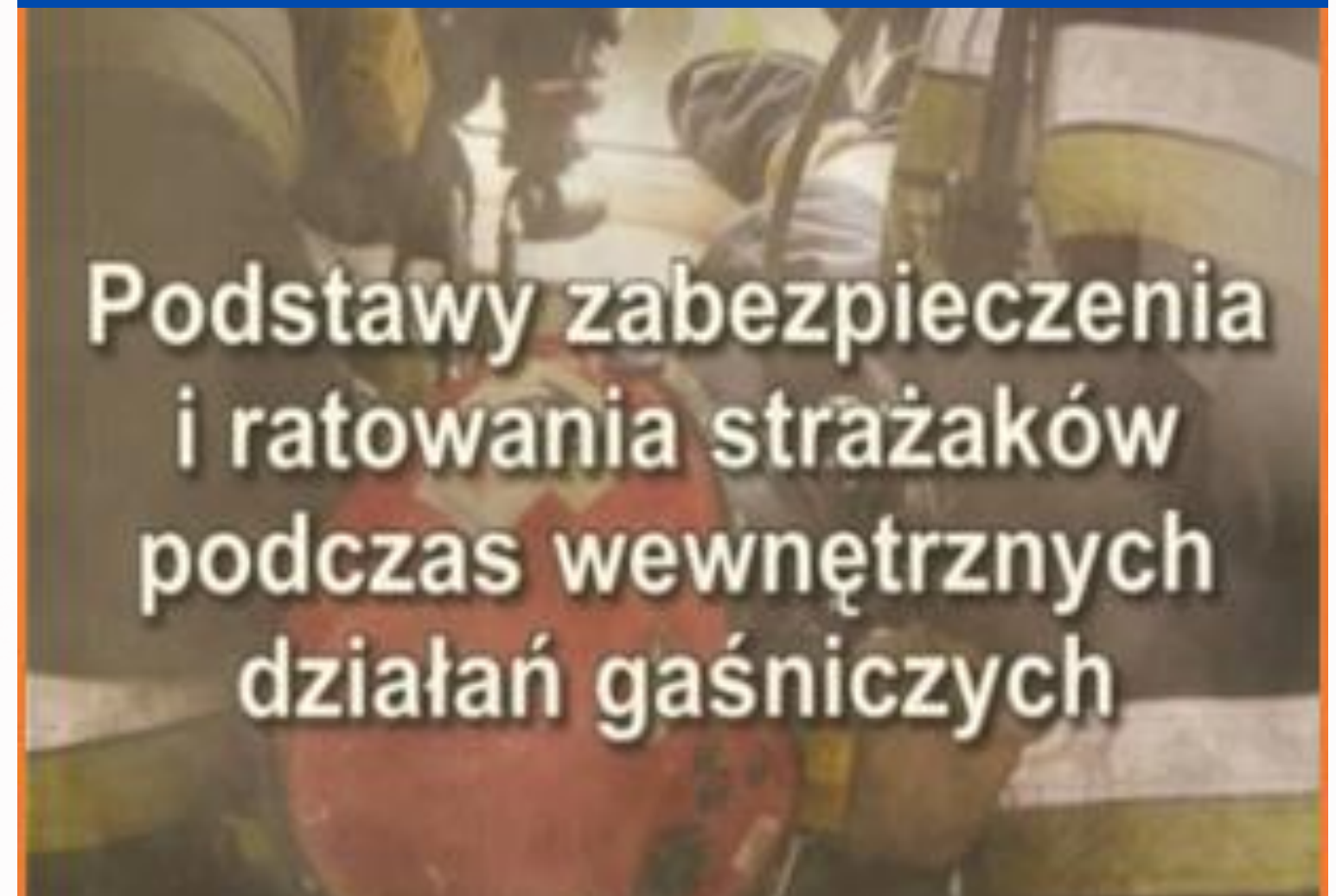
**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI¹⁾**
z dnia 31 sierpnia 2021 r.

w sprawie szczególnych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej

Na podstawie art. 29a ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1123, 1610 i 2112 oraz z 2021 r. poz. 460) zmienia się załącznik nr 1 do rozporządzenia z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie szczególnych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych
i Administracji
„w sprawie szczególnych warunków
bezpieczeństwa i higieny służby strażaków
PSP” z dnia 31 sierpnia 2021 r.

Książka

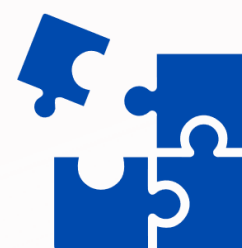
„ Podstawy zabezpieczenia
i ratowania strażaków podczas
wewnętrznych działań gaśniczych”
W. Nocoń, S.K.Góra, P. Grzyb, A. Cytawa SA
PSP Kraków 2011.

Idea projektu

dlaczego to jest tak ważne

Wypadki strażaków, czy też sytuacje, które mogą doprowadzić do tragicznych skutków zdarzają się i prawdopodobnie będą się zdarzać.

Można się jednak przygotować, a przynajmniej uświadamiać strażaków w kwestii możliwości i sposobów radzenia sobie w takich sytuacjach aby zminimalizować ryzyko.

Dzięki temu projektowi chcemy poprawić bezpieczeństwo każdego strażaka. Program obejmuje naukę podstawowych umiejętności i rozwija się w kierunku działania zespołowego

Co na to przepisy?

Wybrane zagadnienia z Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
„w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków PSP” z dnia 31 sierpnia 2021 r.

§38. 1.

Podczas pracy strażaka
w sprzęcie ochrony układu oddechowego,
kierujący działaniem ratowniczym:

3) Wyznacza rotę asekuracyjną, będącą
w pełnej gotowości do podjęcia działań,
wyposażoną w sprzęt umożliwiający podjęcie
pracy w strefie zagrożenia

2. Rota asekuracyjna, o której mowa w ust. 1:

1) Może realizować inne zadania poza strefą
zagrożenia pod warunkiem zachowania
gotowości do wejścia
w strefę zagrożenia
i wsparcia pracujących w niej strażaków
w niezbędnym zakresie,
w szczególności do pomocy w prowadzeniu
ewakuacji;

2) Posiada wyposażenie i sprzęt wymagane
do realizacji czynności

§114.

Wezwanie pomocy przez strażaka
pracującego w strefie zagrożenia następuje
w przypadku, gdy strażak:...

§115. 1.

Wezwanie przez strażaka pomocy polega
na:...

Czego będziemy się uczyć

podczas części 1 Projektu „Ratunek Ratunek”

- ✓ **o wypadkach strażaków**
- ✓ **o poprawnym przygotowaniu do działań**
- ✓ **kiedy i jak strażak ma wezwać pomoc**
- ✓ **jak radzić sobie w ciasnych przestrzeniach i zaplątaniach**
- ✓ **jak radzić sobie podczas awarii aparatu powietrznego**

**Czy sytuacja, kiedy strażak potrzebuje pomocy
w ogóle się zdarza?**

Kilka przykładów wypadków podczas działań

strażacy
w zadymieniu gubią
drogę wyjścia
kończy im się
powietrze, bardzo
trudna sytuacja z
ich odnalezieniem
i ewakuacją

podczas pożaru
pustostanu
strażak
spada przez
dziurę w stropie
– problemy
z poruszaniem,
uraz nogi

pożar
pustostanu,
strażak
wpada w
dziurę piętro
niżej

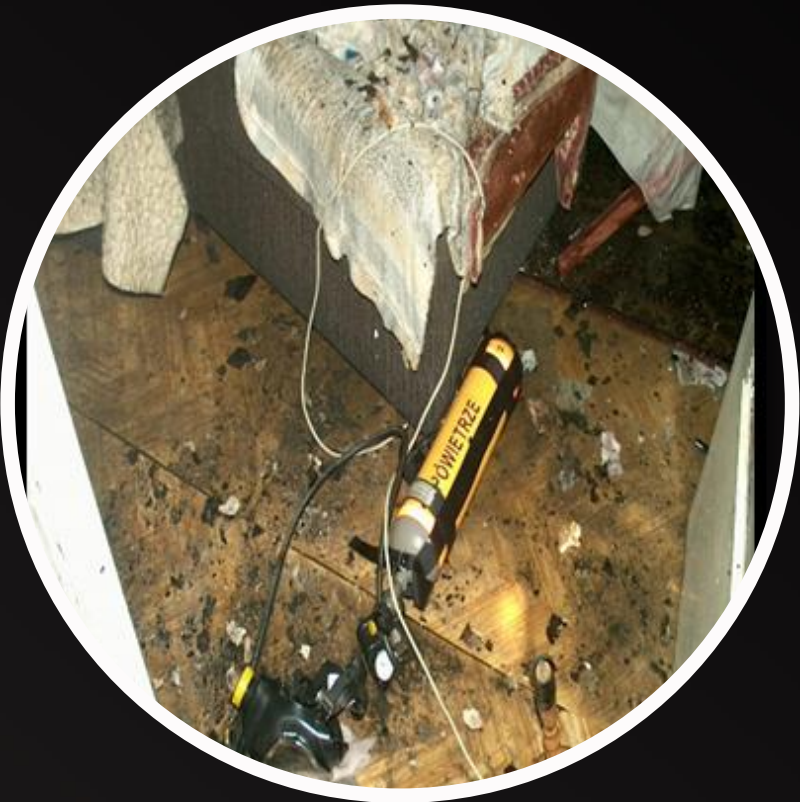

Strażak
odcięty przez
pożar, skacze
przez okno

Wypadki śmiertelne podczas działań

w każdym z tych przypadków,
gnie po dwóch strażaków

Jelcz
Laskowice

2003

Tarnów

2005

Białystok

2017

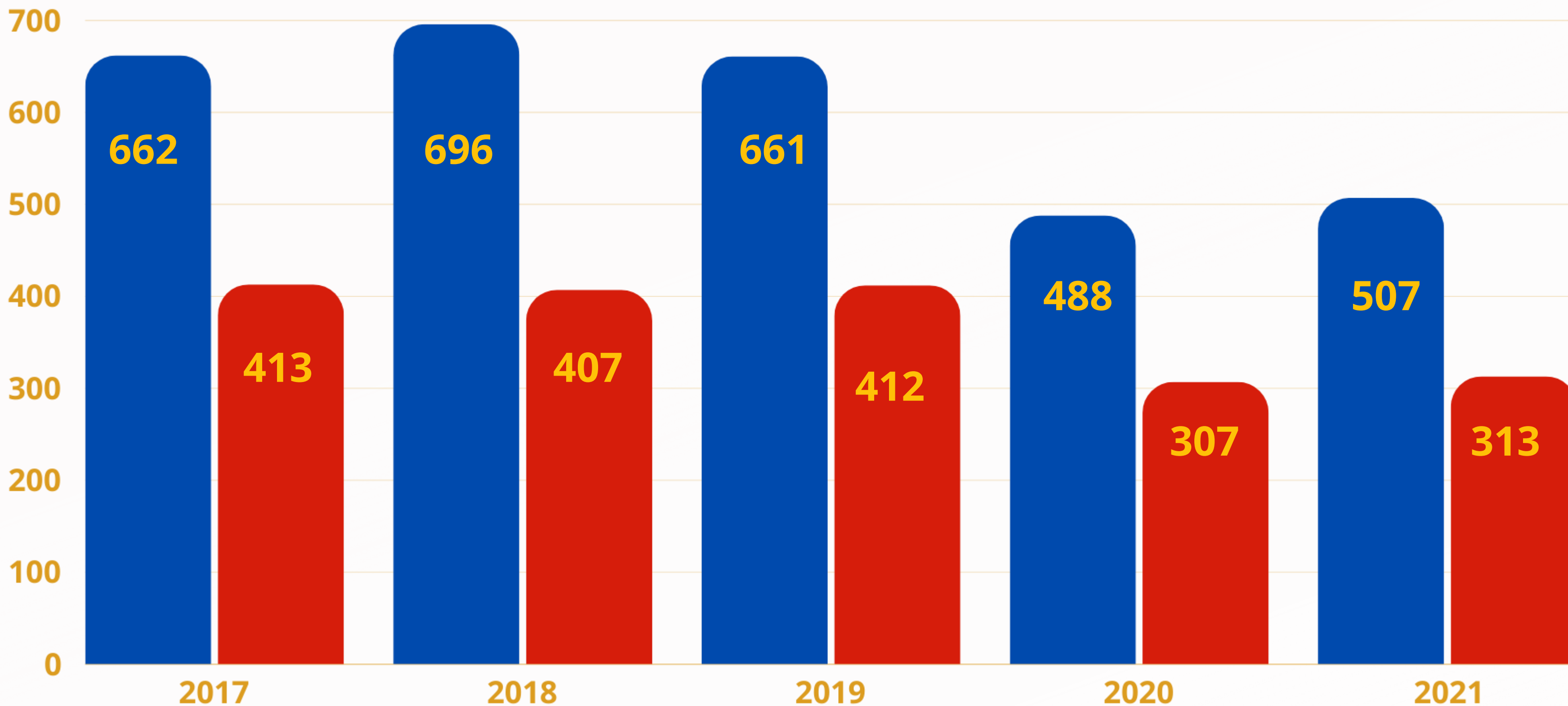
Co mówi statystyka?

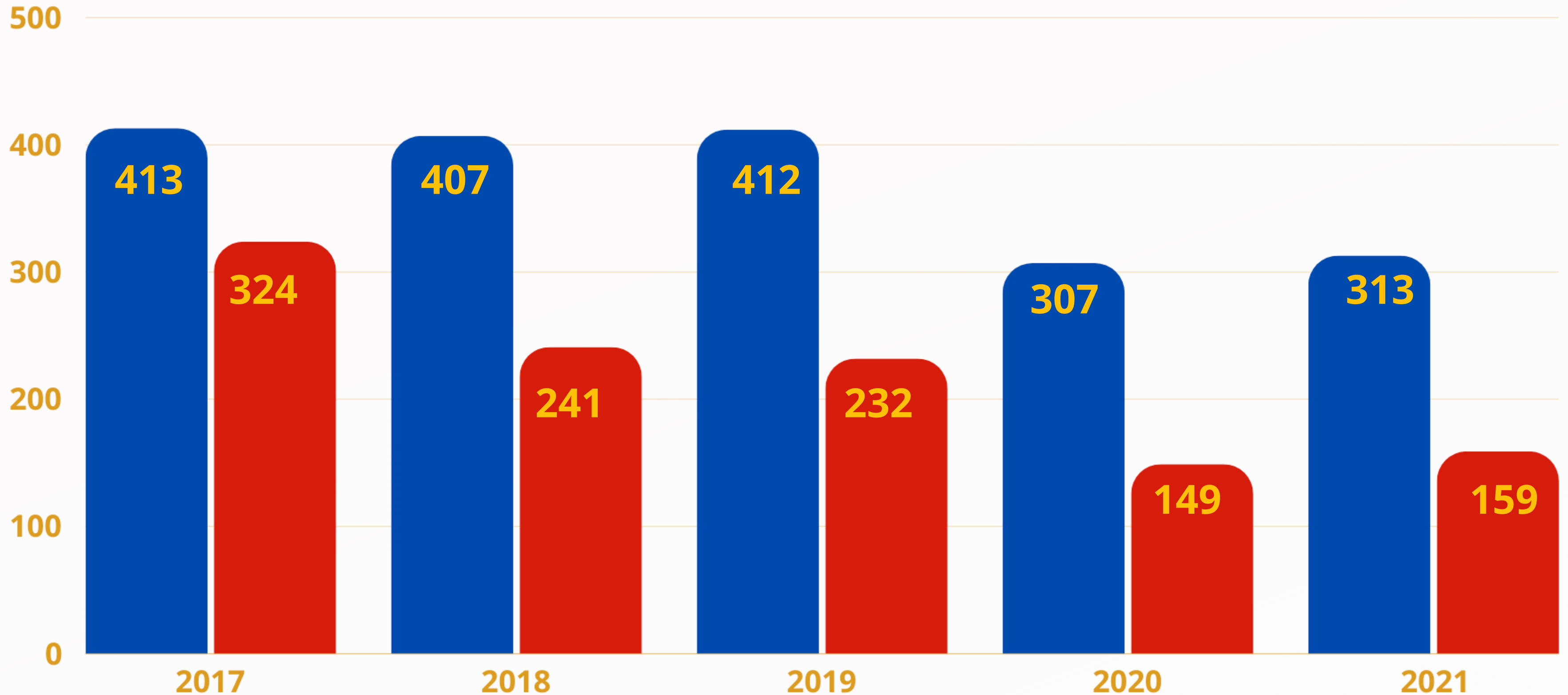
■ ranni ratownicy p i mz ■ w tym strażacy (psp)

Statystyki zdarzeń Systemu Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej (SWD PSP) 2017-2021 www.dane.gov.pl

■ ranni strażacy (psp) w p i m z ■ w pożarach

Statystyki zdarzeń Systemu Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej (SWD PSP) 2017-2021 www.dane.gov.pl

Nie wszystkie wypadki i sytuacje potencjalnie wypadkowe są znane w środowisku i nie wszystkie zostały nagłościone. Zdarzają się przypadki, w których strażak się zgubił, spadł, zabrakło mu powietrza czy zaplątał się w kable.

Nie jesteśmy w stanie całkowicie uniknąć takich sytuacji, ale możemy nauczyć się reagować na nie

Mity **na temat ratowania strażaków**

01

Sytuacje, w których trzeba ratować strażaka nie zdarzają się

02

Gdy znajdę się w niebezpieczeństwie, to na pewno będę wiedział jak wezwać pomoc

03

Używany sprzęt ochronny i sygnalizacyjny zapewni mi pełne bezpieczeństwo

Zdjęcie: M. Baranowski

Zdjęcie: M. Baranowski

Zdjęcie: M. Rosa

04

**Ratowanie strażaka nie różni się
niczym od ratowania osoby cywilnej**

05

**Zawsze działamy zgodnie
z przepisami oraz w sposób uznawany
za bezpieczny**

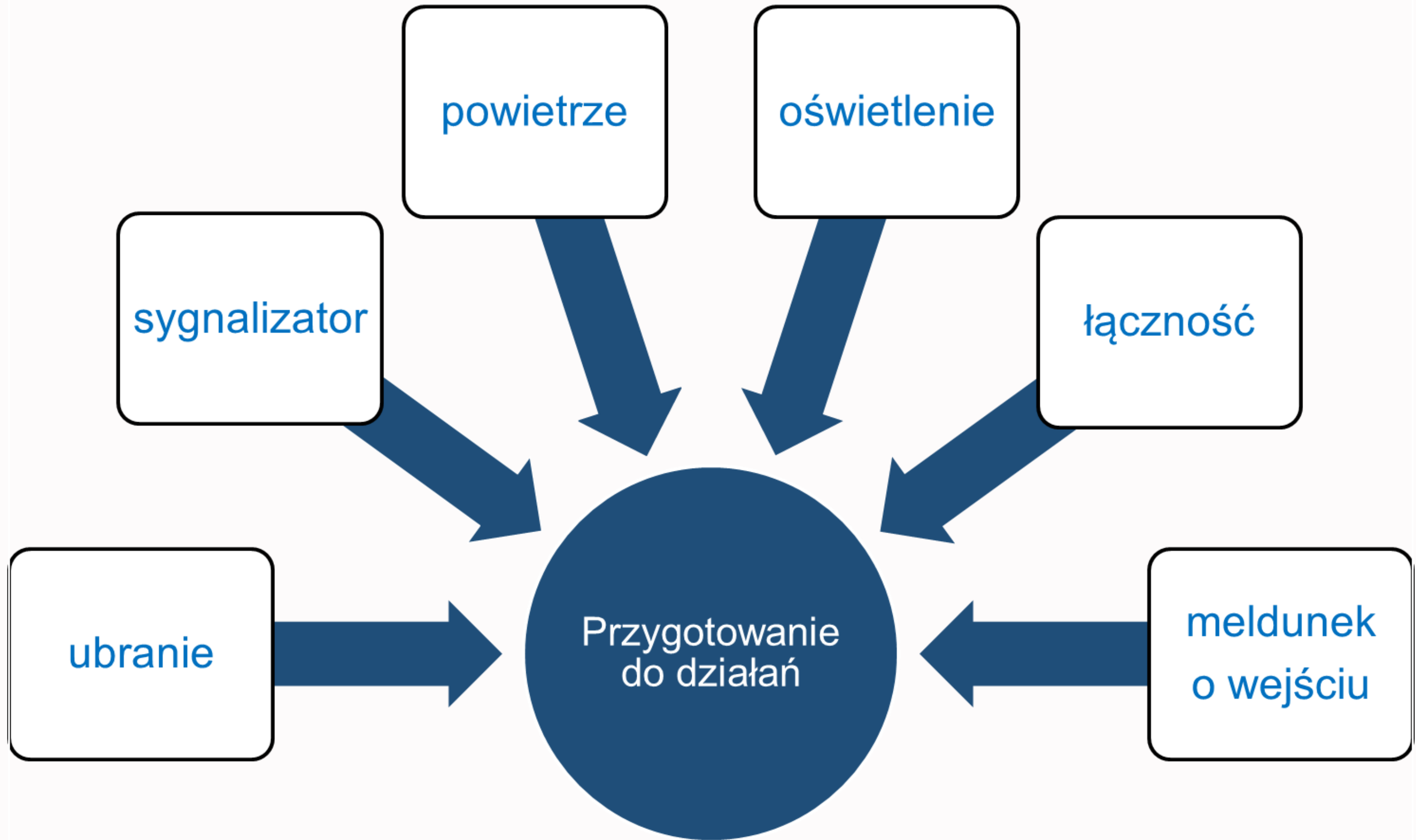
06

**Ratowanie strażaka polega na jak
najszybszej ewakuacji....**

Przygotowanie strażaków do działań

Ubranie koszarowe pod ubraniem specjalnym ?

KOMENDA GŁÓWNA
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
BT-I-0754/MK-1/16

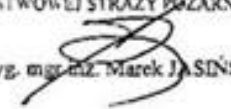
Warszawa, 12 sierpnia 2016 r.

Wg rozdzielnika

W związku z różnymi praktykami stosowanymi w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej oraz licznymi pytaniami, stawianymi przez funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej w sprawie odzieży noszonej pod ubraniem specjalnym informuję, że przepisy pragmatyczne nie wskazują na obowiązek noszenia ubrania koszarowego pod ubraniem specjalnym.

Ubrania specjalne tak są skonstruowane, aby one spełniały obowiązujące wymagania wynikające z normy PN-EN 469 Odzież ochronna dla strażaków - Wymagania użytkowe dotyczące odzieży ochronnej przeznaczonej do akcji przeciwpożarowej oraz rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie wykazu wyrobów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego lub ochronie zdrowia i życia oraz mienia, a także zasad wydawania dopuszczenia tych wyrobów do użytkowania (Dz. U. z 2007 r. Nr 143, poz. 1002, ze zm.).

O powyższym należy poinformować podległe jednostki organizacyjne.

ZASTĘPCA KOMENDANTA GŁÓWNEGO
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

M. bryg. mgr inż. Marek J. ŚDŃSKI

Otrzymują:
1. Komendy wojewódzkie PSP - wszystkie
2. Szkoły PSP - wszystkie
3. CNBOP-PIB

Jak ubieramy kominiarkę?

Prawidłowe ubranie kominiarki

Kominiarka powinna być założona pod kurtką i dokładnie ułożona aby zastaniała szyję

Założ kominiarkę na maskę

Dopasuj maskę do twarzy

Zaciągnij paski dolne

Zaciągnij paski górne

Zaciągnij pasek środkowy

Popraw ułożenie kominiarki na masce

Sprawdź czy kominiarka dokładnie zastania części twarzy

Założ kominiarkę na maskę

Sprawdź czy elementy twarzy są dokładnie zastonięte

Zapnij kołnierz na szyi

Założ hełm i rękawice oraz wepnij automat

S

sygnalizator

P

powietrze

O

oświetlenie

Ł

łączność

E

ekwipunek

M

meldunek

Akronim SPOŁEM

Lista kontrolna strażaka do wejścia

1. Sygnalizator

2. Powietrze

3. Oświetlenie

4. Łączność

5. Ekwipunek

6. Meldunek
o wejściu!

§ 71. Przed wejściem do strefy zagrożenia strażak:

- 1) uruchamia sygnalizator bezruchu, a w przypadkach tego wymagających – również sprzęt wykrywczo-pomiarowy;
- 2) sprawdza funkcjonowanie sprzętu ochrony układu oddechowego, zgodnie z § 37 i § 38;
- 3) potwierdza dowódcy swoją gotowość oraz sprawność systemu łączy i sprzętu ochrony układu oddechowego;
- 4) zapoznaje się z ewentualnymi drogami ewakuacji.

Sygnalizatory bezruchu

- ✓ jak włączyć i wyłączyć alarm/urządzenie
- ✓ co z kluczem, gdzie nosić, do czego potrzebny
- ✓ gdzie nosić i dlaczego

§ 36. Przed rozpoczęciem pracy w sprzęcie ochrony układu oddechowego strażak:

- 1) dokonuje kontroli działania sprzętu ochrony układu oddechowego, w szczególności urządzeń do otwierania doptywu powietrza, szczelności przylegania maski, szczelności połączeń i złącz oraz wskazań przyrządów określających stan ciśnienia, **umieszczenia sygnalizatora bezruchu w okolicy barku** i uruchomienia go;

Gdzie powinien się znajdować:

Powietrze

- ✓ ilość powietrza w butli/do jakiego ciśnienia jest nabijana butla?
- ✓ jak oddychamy/ile zużywamy podczas pracy?
- ✓ jak gospodarować powietrzem?
- ✓ zachowanie rezerwy powietrza

Podczas pracy w aparatach powietrznych nie przekraczaj rezerwy powietrza

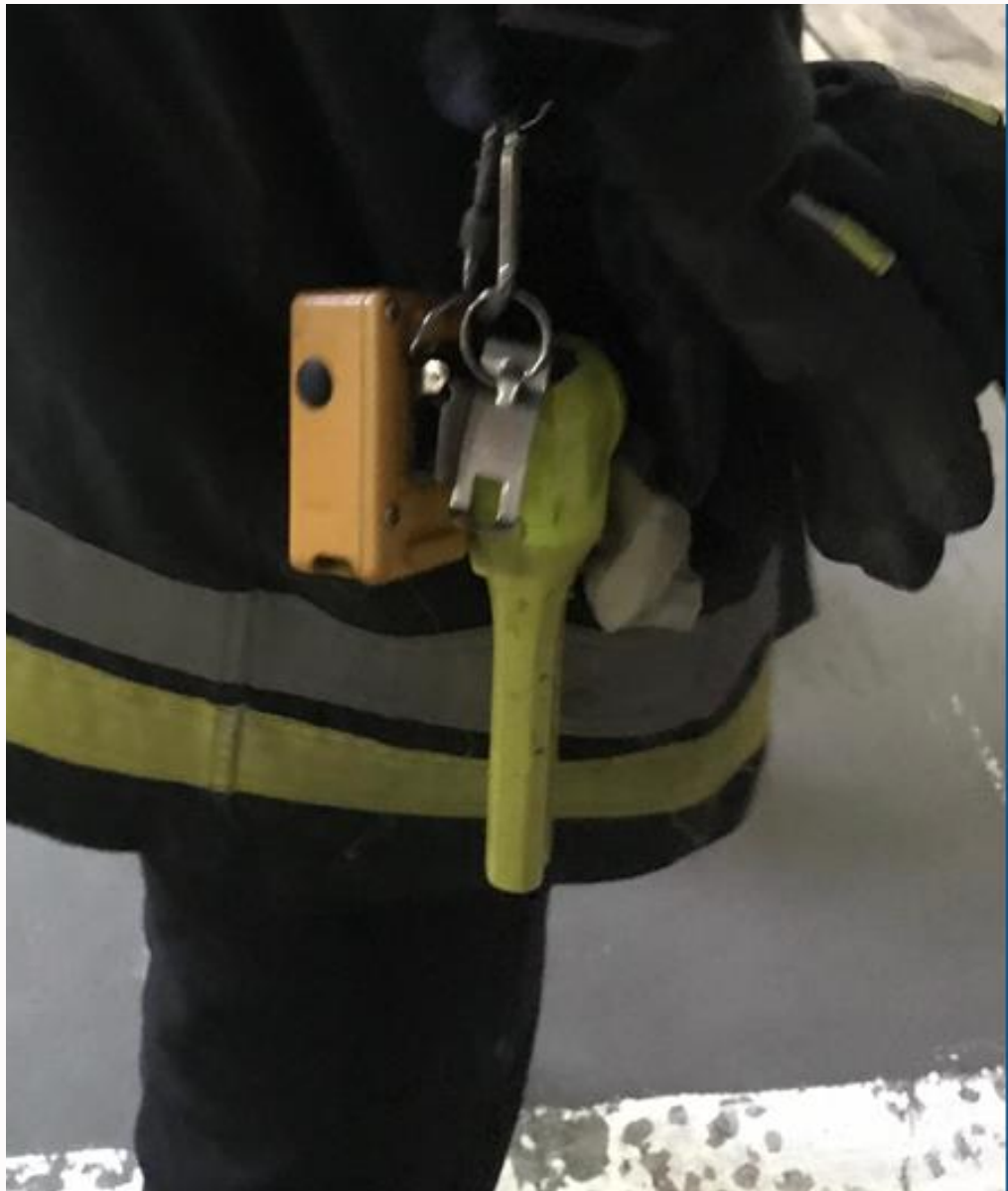

Oświetlenie

- ✓ jakich latarek używamy?
- ✓ jakie dają światło?
- ✓ gdzie nosić i dlaczego?

Oświetlenie

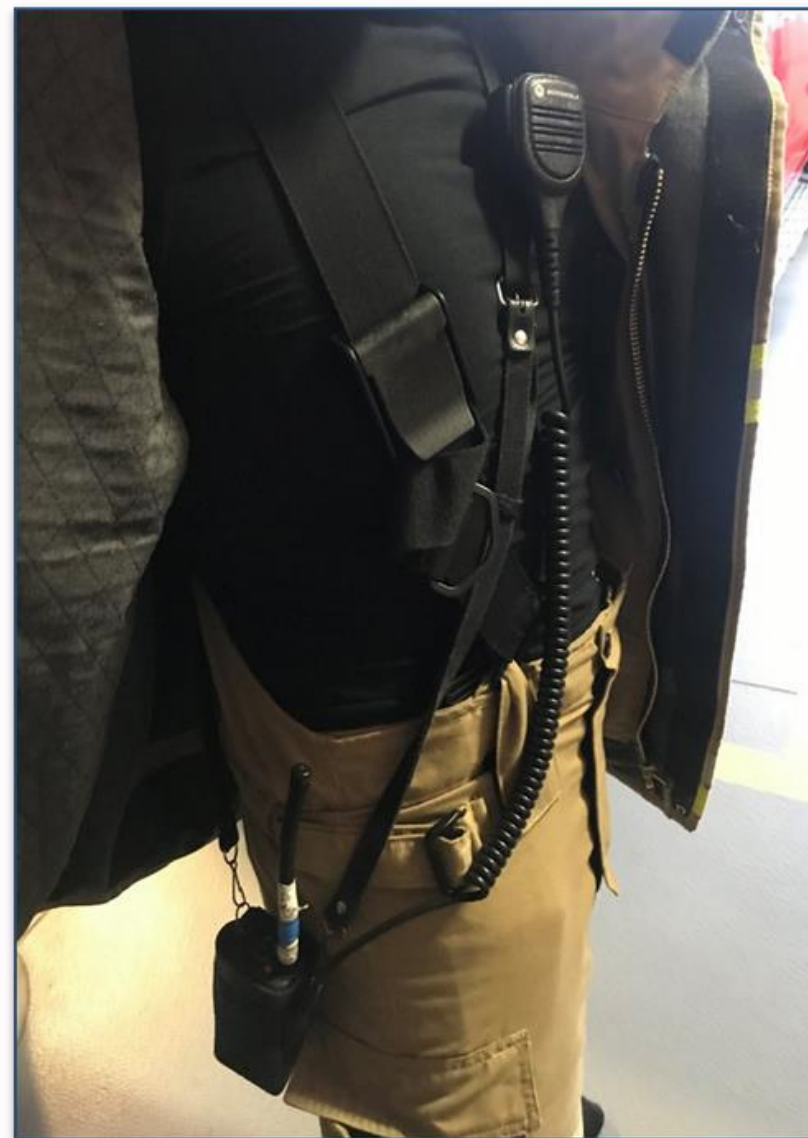

Łączność

- ✓ jakich radiostacji używamy?
- ✓ znajomość obsługi
- ✓ gdzie nosić i dlaczego?

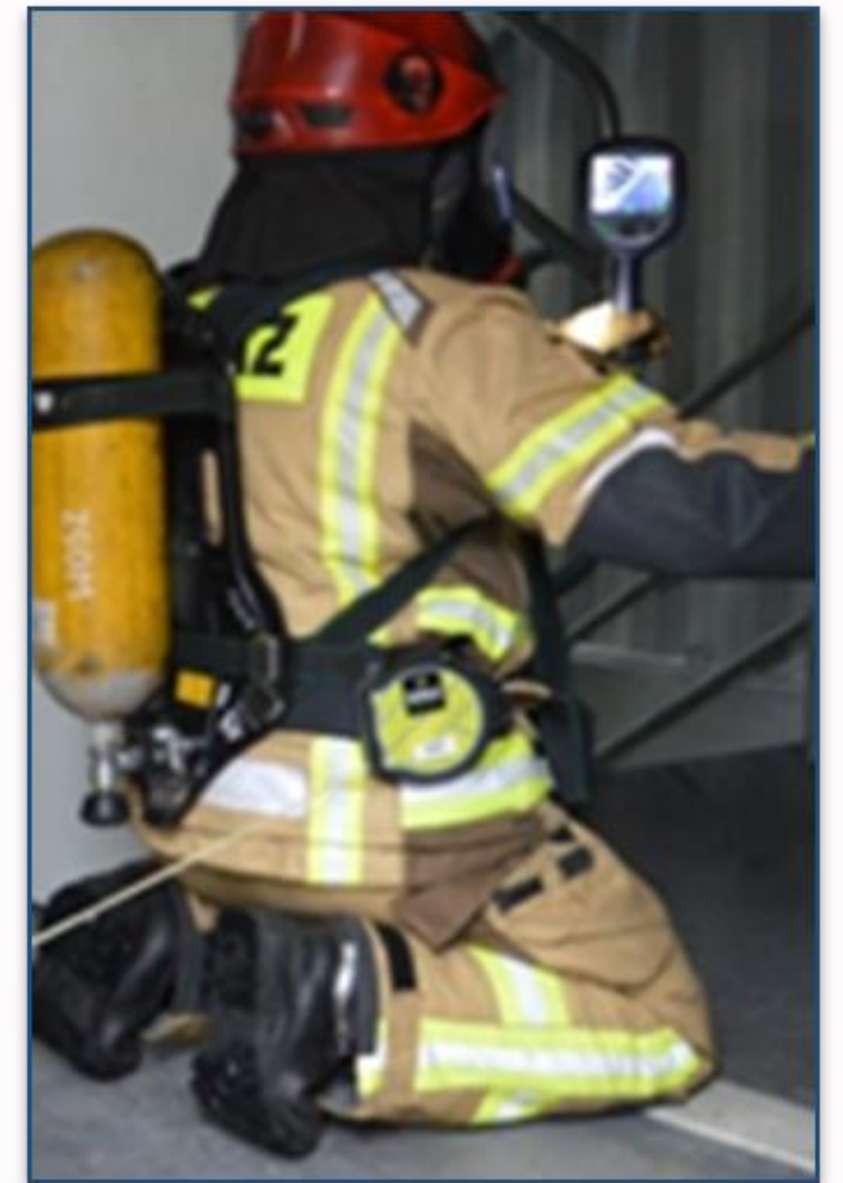
Łączność

Ekwipunek

- ✓ niezbędny sprzęt do realizacji zadań
- ✓ znajomość obsługi
- ✓ wyposażenie dodatkowe strażaków

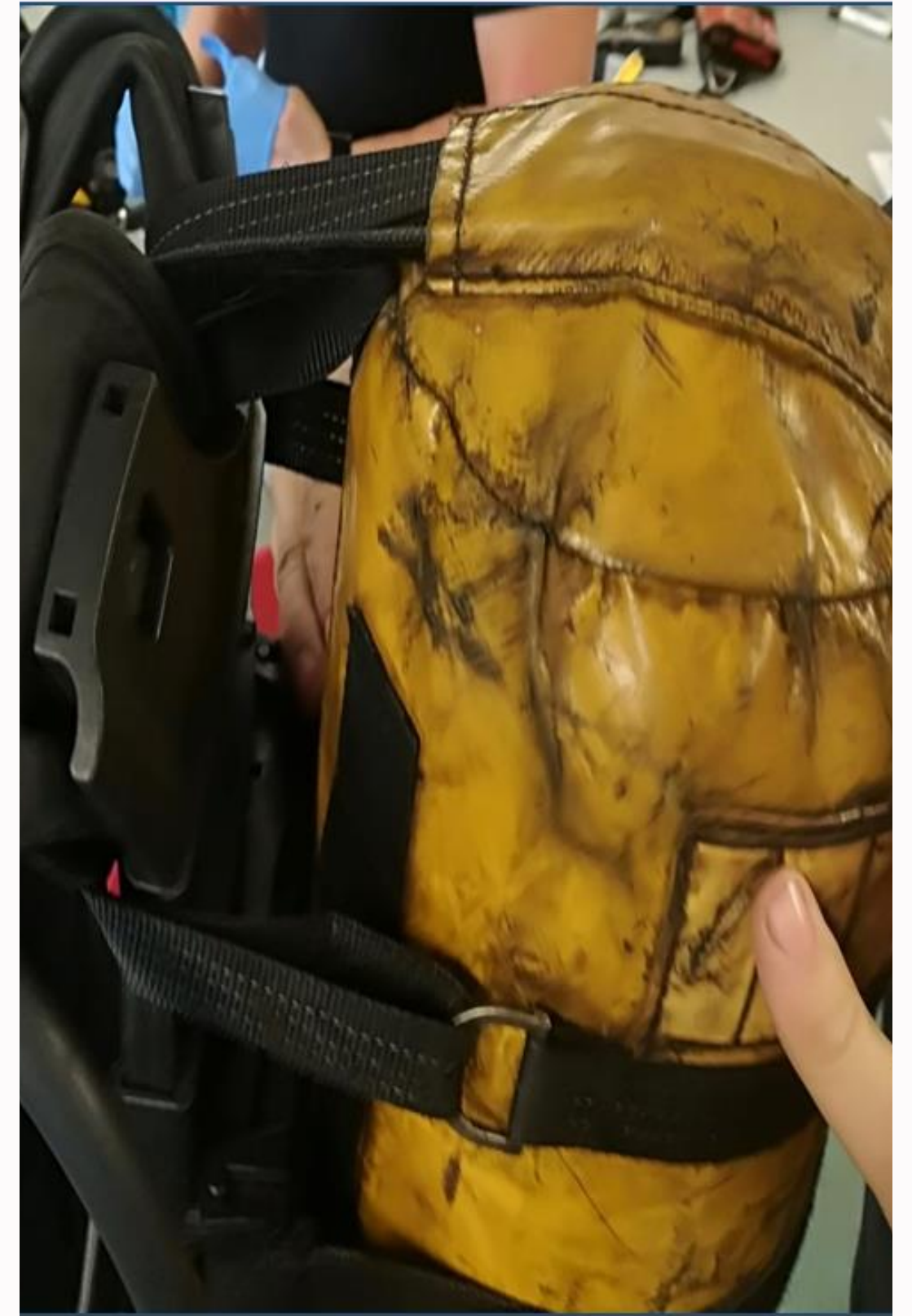

2005 i 2010
w UK

w pożarach budynków
mieszkalnych ginie 4
strażaków którzy zostali
uwięzieni w budynku
(jedną z przyczyn było
zaplątanie w kable i
zerwany sufit który na
nich spadł)

Co to zmieniło w
podejściu systemowym w
UK?!

Meldunek o wejściu

strażak potwierdza dowódcy swoją gotowość do działań, w tym sprawność systemu tączności i sprzętu ochrony układu oddechowego.

strażak melduje dowódcy nadzorującemu odcinek bojowy o każdym przypadku oddalenia się z terenu tego odcinka i powrotu na ten teren.

§ 36. Przed rozpoczęciem pracy w sprzęcie ochrony układu oddechowego strażak:

2) potwierdza dowódcy swoją gotowość do działań, w tym sprawność systemu tączności i sprzętu ochrony układu oddechowego.

§ 67. Strażak uczestniczący w akcji ratowniczej:

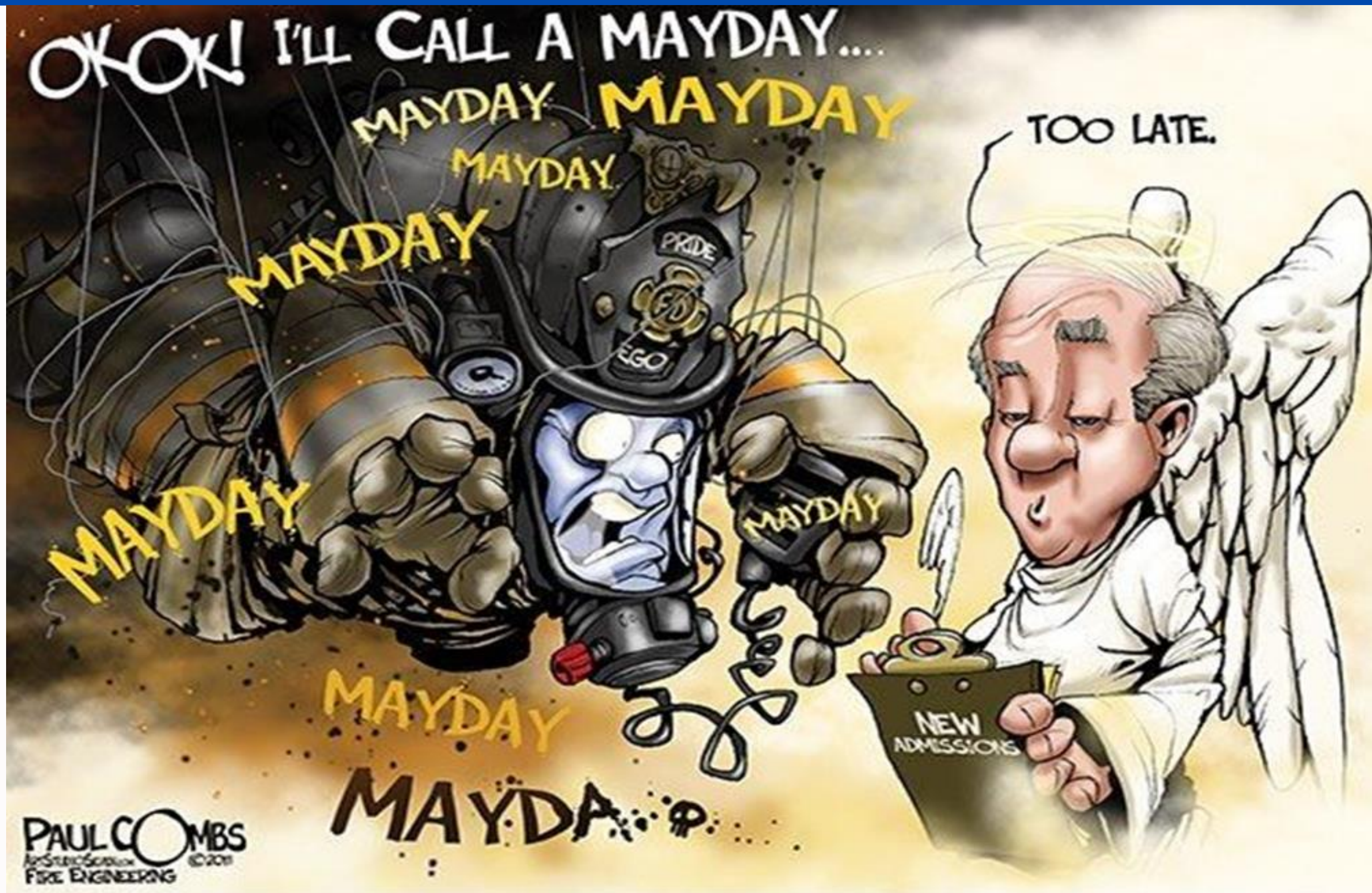
- 2) melduje dowódcy nadzorującemu odcinek bojowy o każdym przypadku oddalenia się z terenu tego odcinka i powrotu na ten teren;
- 3) utrzymuje stałą tączność z kierującym działaniem ratowniczym lub dowódcą odcinka bojowego;

Dlaczego strażacy nie wzywają pomocy?

„ Podstawy zabezpieczenia i ratowania strażaków podczas wewnętrznych działań gaśniczych”

W. Nocoń, S.K.Góra, P. Grzyb, A. Cytawa SA PSP Kraków 2011.

Dlaczego strażacy nie wzywają pomocy

- ✓ **Duma - ego**
- ✓ **Takie sytuacje zdarzają się bardzo rzadko**
- ✓ **Zakłócony upływ czasu (czas wydaje się zwalniać lub przyspieszać)**
- ✓ **Zaburzona orientacja w przestrzeni zadymionej**
- ✓ **Zawężona uwaga (koncentrowanie się na wcześniej wybranym zadaniu)**
- ✓ **Brak wiedzy o procedurach awaryjnych**
- ✓ **Próba poradzenia sobie samemu z problemem**
- ✓ **Zaprzeczenie (to nie dzieje się naprawdę)**

Kiedy strażak powinien wezwać pomoc?

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
„w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków PSP”
z dnia 31 sierpnia 2021 r.

Kiedy strażak powinien
wezwać pomoc?

Gdy się zagubi , zostanie uwięziony,
ulegnie upadkowi z wysokości lub
odniesie obrażenia mogące zagrażać
jego życiu lub zdrowiu

Kiedy strażak powinien
wezwać pomoc?

Gdy jest unieruchomiony, zaplątany
i nie zdoła się wyswobodzić
w pierwszej próbie

Kiedy strażak powinien
wezwać pomoc?

Gdy stwierdzi awarię sprzętu ochrony
układu oddechowego i nie jest w
stanie wyjść ze strefy zagrożenia

Kiedy strażak powinien
wezwać pomoc?

Gdy aktywuje się alarm niskiego
ciśnienia i nie będę w stanie
odnaleźć wyjścia

Kiedy strażak powinien
wezwać pomoc?

Gdy ulegnie dezorientacji w wyniku całkowitego braku widoczności, braku kontaktu z linią gaśniczą lub innym sprzętem wykorzystywanym do asekuracji

Kiedy strażak powinien
wezwać pomoc?

Gdy nie będzie w stanie zlokalizować
innej drogi odwrotu, gdy skorzystanie
z podstawowego wyjścia zostanie
uniemożliwione przez pożar,
zawalenie lub inną przeszkodę

Kiedy strażak powinien
wezwać pomoc?

Gdy będzie wyczerpany fizycznie

Kiedy strażak powinien
wezwać pomoc?

Gdy zostanie zaskoczony przez nagłą
zmianę sytuacji pożarowej

Kiedy strażak powinien
wezwać pomoc?

Gdy znajdzie się w innej sytuacji,
którą uzna za sytuację
bezpośredniego zagrożenia zdrowia
lub życia własnego lubi nnych osób

Jak wezwać pomoc?

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
„w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków PSP” z dnia 31
sierpnia 2021 r.

Podać komunikat:

RATUNEK RATUNEK RATUNEK

§ 115. 1. Wezwanie przez strażaka pomocy polega na:

- 1) trzykrotnym podaniu kryptonimu okólnikowego „RATUNEK”;
- 2) określeniu, kto wzywa pomocy;
- 3) określeniu, gdzie się znajduje, co się stało i jaki rodzaj pomocy jest potrzebny.

✓ **Kto wzywa pomocy**

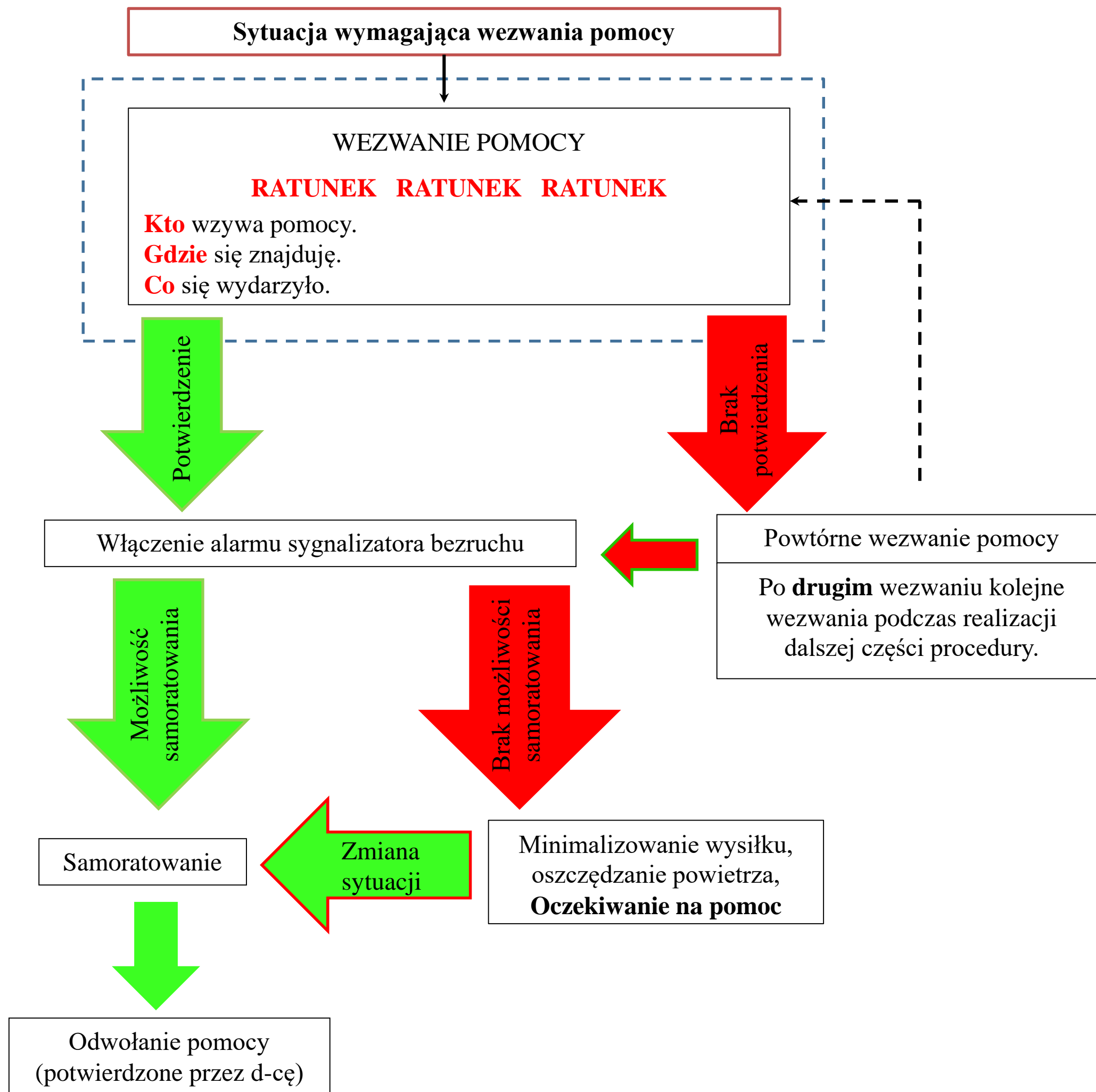
✓ **Gdzie się znajduje**

✓ **Co się stało**

✓ **Co robi dalej**

(ew. jaka potrzebna pomoc)

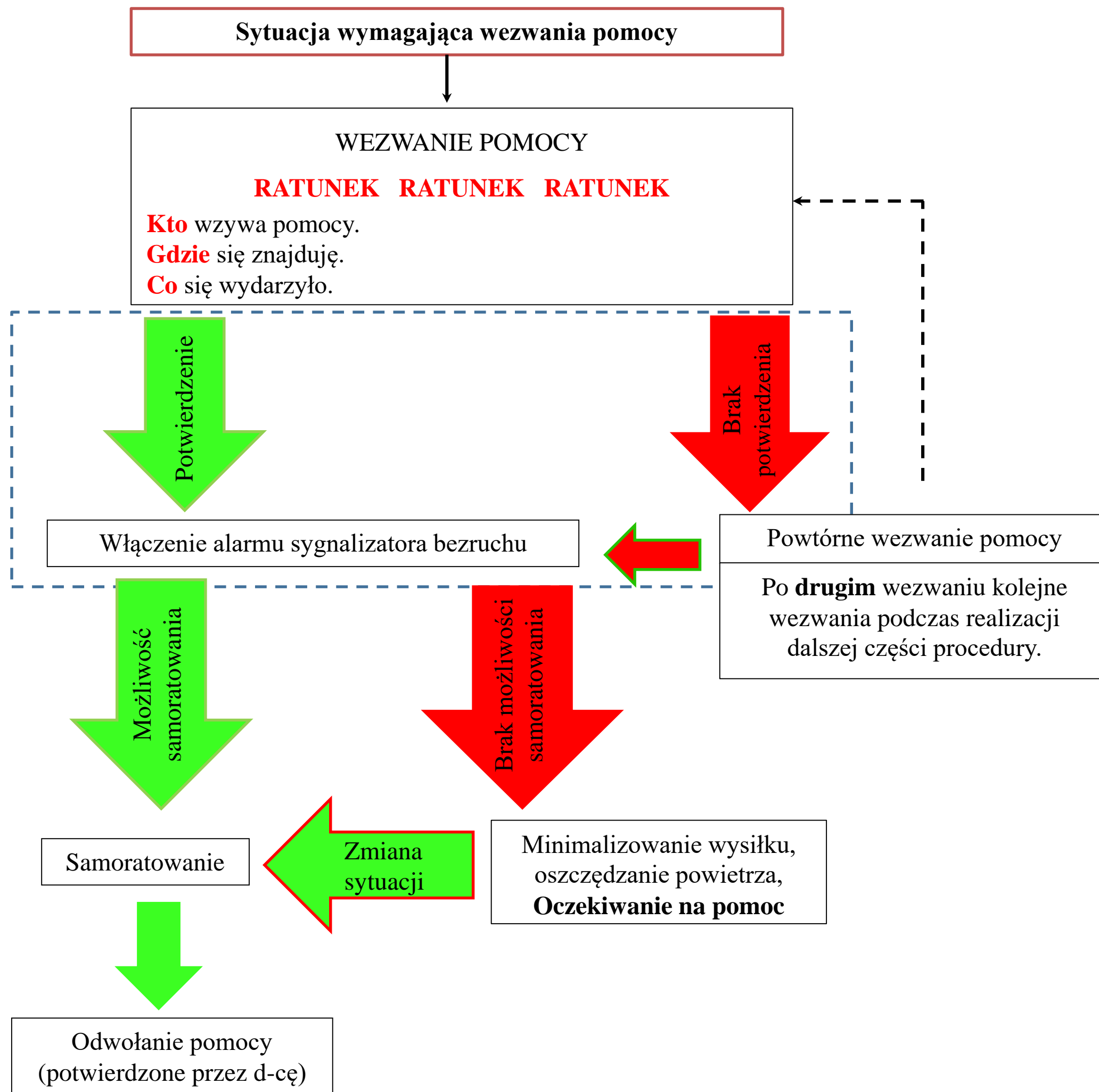
Procedura wzywania pomocy

Wezwanie pomocy (drogą radiową)

1. **RATUNEK!**
RATUNEK!
RATUNEK!
2. **Kto wzywa pomocy.**
3. **Gdzie się znajduję.**
4. **Co się stało.**
5. **Jaka pomoc potrzebna.**

Potwierdzenie odebrania wezwania pomocy przez dowódcę lub innego strażaka

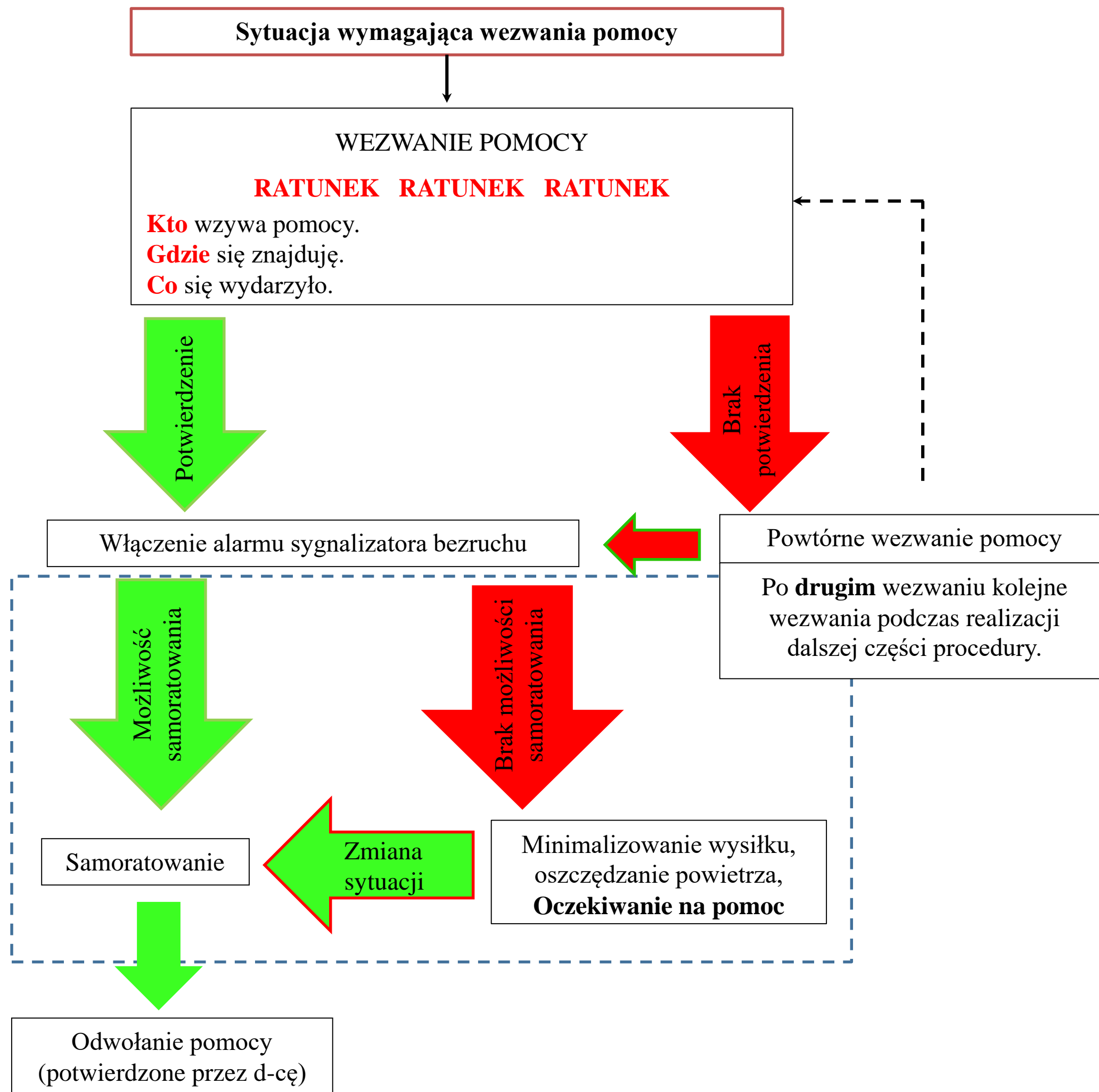
włączam alarm sygnalizatora bezruchu

(zastaniam podczas prowadzenia korespondencji).

Brak potwierdzenia odebrania wezwania pomocy

wzywam pomoc aż do skutku (po drugim wezwaniu realizuję dalszą część procedury)

(zastaniam sygnalizator podczas kolejnych wezwań pomocy).

Istnieje możliwość samoratownia
- realizuję samoratownie.

Brak możliwości samoratownia

- minimalizuję wysiłek i oszczędzam powietrze,
- obserwuję sytuację, która może się zmienić,
- w przypadku zmiany sytuacji i **możliwości samoratownia** realizuję samoratownie.

Sytuacja wymagająca wezwania pomocy

WEZWANIE POMOCY

RATUNEK RATUNEK RATUNEK

Kto wzywa pomocy.

Gdzie się znajduję.

Co się wydarzyło.

Potwierdzenie

Włączenie alarmu sygnalizatora bezruchu

Możliwość samoratownia

Samoratownie

Odwołanie pomocy
(potwierdzone przez d-cę)

Brak potwierdzenia

Powtórne wezwanie pomocy

Po **drugim** wezwaniu kolejne wezwania podczas realizacji dalszej części procedury.

Brak możliwości samoratownia

Minimalizowanie wysiłku,
oszczędzanie powietrza,
Oczekiwanie na pomoc

Zmiana sytuacji

Samoratownie zakończone powodzeniem

- odwołuję wezwaną pomoc w momencie znalezienia się w strefie bezpiecznej
- odwołanie potwierdzone przez dowódcę

**przypadek szczególny
dotyczący powyższej procedury
wzywania pomocy**

Awaria aparatu oddechowego:

- ✓ Położyć się na podłodze
- ✓ Sprawdzić automat oddechowy/zawór butli
- ✓ Odłączenie automatu/kominiarka na otwór
- ✓ Uruchom alarm sygnalizatora bezruchu
- ✓ Wezwanie pomocy drogą radiową
- ✓ Opuszczenie strefy zagrożonej lub pozostanie w miejscu podając swoją lokalizację
- ✓ Jeśli zostajemy w miejscu włączamy latarkę światłem skierowaną ku górze

Czas na ćwiczenia praktyczne

Czego będziemy się uczyć na ćwiczeniu praktycznym:

Przeszkody z linkami i kablami, ściana z ciasnymi przejściami lub jakiegolwiek inne przeszkody są tylko narzędziem pomagającym lepiej zrozumieć omawiane zagadnienia!

Wykorzystanie przeszkód podczas ćwiczeń ma na celu sprawdzenie się fizycznie i mentalnie przez ratowników

---

Ćwiczenia mają pokazać jakie mamy możliwości i ograniczenia (reakcja na poruszanie się w ograniczonej przestrzeni, w ograniczonej widoczności, zwiększenie świadomości oraz analiza wydolności i zużycia powietrza podczas pracy w SOUO)

Podczas pokonywania przeszkód mamy zastosować poznane sposoby i techniki radzenia sobie w ciasnych przestrzeniach

---

*Jeśli wystąpi konieczność należy w odpowiedni sposób zareagować – wezwać pomoc. **Tak – tutaj ćwiczymy wzywanie pomocy!***

Projekt RATUNEK! RATUNEK!

Przygotowali:

st. bryg. Tomasz Jonio

bryg. Piotr Gugąła

bryg. Andrzej Mierzwicki

bryg. Grzegorz Koziół

bryg. Jakób Okólski

mł. bryg. Michał Rosa

mł. bryg. Maciej Garczyński

mł. bryg. Kamil Ogrodniczuk

st. kpt. Ireneusz Parchomiuk